

Тези до круглого столу «Драйвери розвитку промислових регіонів України в контексті забезпечення цілей сталого розвитку»

Я. А. Жаліло , д. е. н., с. н. с., заслуж. економіст України,
заступник директора
Національного інституту стратегічних досліджень

- 1. Важливість сучасної промислової політики для промислових регіонів важко переоцінити.** Таким регіонам притаманна значна частка застарілих виробництв, тяжіння до неефективної структури промисловості, прояви структурної депресивності, характерні для старопромислових регіонів. Тому **вирішення проблем розвитку промисловості має не лише суто економічні, а й вагомі соціальні, екологічні, суспільно-політичні й навіть геоекономічні виміри.**
2. Очевидним є те, що для сучасної промислової політики має бути запроваджений і сучасний набір критеріїв, як визначають її цілепокладання. На нашу думку, **як критерій нової промислової політики можуть і повинні розглядатися Цілі сталого розвитку (ЦСР).**
3. Питання інтеграції промислової політики з втіленням ЦСР опрацьовано експертами ООН. **Сформульовані вимоги до відповідної промислової (структурної) політики:**
  - *диверсифікація виробництва*, що передбачає забезпечення розвитку якомога більшої кількості галузей, що спрощує оптимізацію задіяння регіональних ресурсів, запобігатиме розростанню частки галузей з надмірним екологічним навантаженням;
  - *нарощування динамічних конкурентних переваг*, націлених на досягнення конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі, що забезпечується відповідною політикою у галузях освіти, професійної підготовки, наукових та дослідних розробок;

- *сприяння розвитку трудомістких видів діяльності*, здатних створити якнайбільшу кількість робочих місць та забезпечити справедливі доходи;

- *зниження забруднюючих викидів та «озеленення» економіки* – у т.ч. в традиційних галузях, які можуть певний час зберігати домінуючі позиції.

4. **Відповідним чином має модифікуватись інноваційна діяльність – формується поняття «відповідальні інновації»** - які безпосередньо працюють на реалізацію ЦСР. Тому до найважливіших сфер впровадження інновацій належать: технології у галузі охорони здоров'я; технології для забезпечення доступною та чистою енергією; технології для забезпечення чистою водою та санітарією; забезпечення гідних робочих місць; розвиток інноваційної інфраструктури; технології забезпечення сталого розвитку громад та міст; забезпечення відповідального споживання та виробництва тощо.
5. **Що має спрямовувати промисловий розвиток саме таким шляхом?** Комплексність критеріїв цілепокладання обумовлює потребу у консолідації зусиль різних акторів різних рівнів. Тому промислова політика, що проводиться центральною владою, буде недієвою в сприянні реалізації ЦСР без підтримки на рівні регіональних та місцевих політик. **Що може (і повинно) бути зробленим на регіональному та місцевому рівнях**, щоб і регіональні, і місцеві громади увійшли в склад дієвих акторів реалізації промислової політики – відповідним чином як ретранслюючи дії Центру, так і впливаючи на зміст цієї політики?
6. **По-перше (і, мабуть, головне) – формування локальних ринків праці.** Роль регіону є ключовою в організації профтехосвіти. Регіон може чимало зробити для коректного прогнозування регіональних ринків праці. Може також впливати на параметри мобільності працівників, формувати регіональне замовлення на підготовку фахівців у вишах, заохочувати партнерство роботодавців та навчальних закладів тощо.
7. **По-друге – локальні інвестиції у територіальний розвиток на місцевому та регіональному рівнях.** Вони формують попит на певні види продукції, що може бути рушієм для промисловості, насамперед – даного регіону. Як приклад – енергозбереження та розвиток індивідуального опалення створюють попит на відповідні обладнання, будівельні та витратні матеріали.
8. **По-третє – регіон може робити визначальний внесок у створення середовища для смарт-спеціалізації.** Серед складових такого середовища міжнародні експерти виділяють: послідовність політики розвитку, яка встановлює вимірювані середньострокові цілі, визначає місцеві переваги та вузькі місця, сприяє зміцненню підприємництва; наявність розвинених комунікаційних мереж; розвиток кооперації з іншими регіонами, які мають комплементарні спроможності тощо.
9. **Вчетверте – у руках місцевих громад – потужні інструменти для капіталізації локальних ресурсів.** Через будівництво під'їзних шляхів, комунальної інфраструктури, поліпшення екологічної ситуації, інформування про інвестиційний потенціал, навчання відповідних фахівців тощо.

10. **Вп'яте** - створення та забезпечення функціонування місцевих інститутів розвитку – агенцій регіонального та місцевого розвитку, технопарків, індустріальних парків тощо.
11. **Вшосте** – на рівні регіону можуть відбуватись концентрація та узагальнення специфічних проблем розвитку, які є показовими для даного регіону – з наступним формулюванням вимог щодо комплементарних політик загальнодержавного рівня, які цю кризу можуть долати. Як приклад – вирішення проблем старопромислових регіонів.
12. **Всьоме** – регіон може бути щільно включений у компенсацію та послаблення негативних наслідків структурних зрушень – як невід'ємної складової промислової політики. Йдеться про заходи соціальної підтримки, перепідготовку фахівців, стимулювання створення альтернативних індустрій тощо – що дозволяє послабити ефект «структурної пастки», яка часто блокує провадження промислової політики.
13. **Загалом** вирішення цих проблем дозволяє будувати несуперечливу, дієву, інклюзивну стратегію, яка потрібна Україні .